

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2019-709

1.10.2019

Storebrand Livsforsikring AS

Sykeforsikringer/barnekasko

Svikaktig forsømt opplysningsplikten? – Fal. §§ 13-1 a, 13-2 og 13-3 første ledd.

Forsikredes foreldre tegnet i juni 2004 en barneforsikring for forsikrede, med blant annet uføredekning. I helseerklæringen svarte foreldrene benektende på en rekke spørsmål om forsikredes helse, blant annet om barnet hadde noen plager eller sykdommer, eller om barnet var under utredning for noen helseproblemer. Foreldrene svarte også "nei" på spørsmål om de hadde andre opplysninger om barnets helse. Det fremkom av journalene at forsikrede viste forsinket utvikling. Forsikrede syntes imidlertid å ha hatt en positiv utvikling fra sommeren 2003. Tvist om forsikredes foreldre ga uriktige helseopplysninger ved tegning av forsikringen. Etter en konkret vurdering konkluderte nemndas flertall med at foreldrene ga uriktige opplysninger ved tegning og at den strenge bevisbyrden for svik var oppfylt. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikredes foreldre tegnet i juni 2004 en barneforsikring for forsikrede (f. 1997), med blant annet uføredekninger.

Helseopplysninger i forbindelse med tegning av forsikringen ble gitt 6.6.04, og foreldrene svarte "nei" på følgende spørsmål (nummerering fra skjema):

1. Har barnet noen sykdommer, plager eller funksjonssvikt (fysisk/psykisk)?
2. Er barnet under utredning for noen helseproblem, eller er barnet anbefalt noen form for undersøkelse, behandling eller operasjon?
3. ...
4. Andre opplysninger om barnets helsetilstand

Opplysninger før tegning

Forsikrede ble henvist til PPT i 2002 på grunn av engstelighet og forsinket utvikling. I rapport 10.12.02, etter utredning ved PPT, ble det notert at foreldrene opplevde at forsikrede (da 5 år gammel)

... alltid har vært forsinket i sin utvikling, men at han har hatt en jevn utviklingskurve i forhold til seg selv. De forteller at han er forsinket både motorisk og språklig.

Testresultater viste at forsikrede var betydelig forsinket på flere områder i forhold til det som var forventet for alderen, og avviket var på de fleste områder på mellom to og tre år.

PPT noterte 19.12.02 at det var mistanke om at han hadde fått noe surstoffmangel under fødselen, og at han hadde ligget til overvåking på sykehuset i noen uker etter fødselen.

PPT ga 16.1.03 uttalelse til utkast til individuell opplæringsplan med tre års varighet. Forsikrede ble vurdert å ha rett til spesialundervisning. PPT anbefalte mellom 152 og 228 årstimer, og at det ved

undervisning var viktig å ta utgangspunkt i hans funksjonsnivå. Språklige/verbale ferdigheter og utføringsferdigheter ble vurdert å være mellom to og tre år forsinket.

PPT anbefalte 30.1.03 at spesialundervisning ble gitt i liten gruppe, og ikke som enetimer slik angitt i individuell opplæringsplan. Den 18.2.03 anbefalte PPT at søknad om utsatt skolestart ble innvilget.

I epikrise fra barneavdeling 14.5.03 var forsikrede henvist til tverrfaglig funksjonsutredning, og det ble blant annet notert diagnose "Forsinket utvikling", og at han hadde ett års utsatt skolestart, der det imidlertid også ble pekt på at han var født i desember. Det ble også notert at

han viser en ganske jevn forsinket utvikling på rundt 2 år på sentrale områder. Det legges vekt på at han har vist fremgang i perioder med strukturert pedagogisk opplegg. Forsinkelsen er allikevel så vidt stor at han tas inn igjen til en time hos barneleger for å diskutere med foreldrene om de er interessert i gå videre med etiologisk utredning. Det er da aktuelt å ta kromosomprøve inkl. prøve til Fragilt-X.

I notat 16.9.03 (barneavdelingen) skrives det at kromosomprøve viste normalt resultat. Videre:

Alt i alt beskriver foreldrene jevnt og tydelig fremgang, selv om de ser at han har spesielle adferdstrekk og er forsinket på en del områder i forhold til jevnaldrende barn og særlig at han ikke har det samme initiativet til å lære nye ting og ta nye utfordringer som sin yngre søster. Det legges vekt på at han har vist fremgang i perioder med pedagogisk opplegg. Vi avtaler bla å ta et nytt EEG som foreslått og jeg innkaller A. til en time over jul når svaret fra EEG foreligger.

(I notat 13.4.04 ble søsteren oppgitt å være 4 år gammel, altså født i 1999 eller tidlig 2000.)

I brev 9.1.04 viste PPT til treårig sakkyndig uttalelse for 2003/2006, som fortsatt var gjeldende. Det ble blant annet uttalt at

(Forsikrede) er betydelig forsinket i sin utvikling både skriftlig og kognitivt, og det må utarbeides egne mål for dette.

Fra poliklinisk notat 13.4.04 ved Barnerehabiliteringen:

Vurdering og videre avtaler: Frisk gutt i utvikling, normal EEG, som før lett suspekterte dysmorfe trekk uten at det er mistanke om noe spesielt syndrom og anamnestic forsinket særlig språklig utvikling og noen påfallende adferdstrekk. (...) Etter mitt syn er det grunn til å gjenta kognitive tester når han er godt i gang med skolen og dette drøftes også med foreldrene. De vil ta dette opp med PPT og hvis seksjon for habilitering skal bistå her må vi få beskjed i god tid. Han settes opp med innkalling hit om 1 år og foreldrene tar kontakt dersom de har behov for det og avbestiller timen hvis de synes det er uaktuelt nå den tid kommer.

Etter tegning

I brev 4.4.05 skrev PPT til skolen at de 28.12.04 mottok søknad om spesialpedagogisk hjelp for forsikrede for skoleåret 2005/2006. Forsikrede ble vurdert å ha rett til spesialundervisning, og det ble anbefalt middels omfang på mellom 152 og 228 årstimer. I tillegg ble det anbefalt:

... full dekning av assistent i timene hvor han ikke har s-timer, dvs. et omfang mellom 570 og 646 årstimer.

Undervisningen ble anbefalt tilpasset langsom tydelig progresjon, og gitt av spesialpedagog i liten gruppe.

I brev 20.6.06 "Avslutning av sak" avsluttet PPT oppfølgingen av forsikrede, idet skolen hadde informert om at hans behov kunne ivaretas gjennom tilpasset opplæring.

I notat (barneavdeling sykehus) 14.3.07 vises det til tverrfaglig utredning 3 år tidligere, og at man da fant noe forsinket utvikling, og at han ved kontroll ett år senere hadde positiv utvikling. Den positive utviklingen hadde fortsatt, han trengte ikke lenger tilpasset skolegang. Under Vurdering:

Han har noe forsinket utvikling, spesielt finmotorisk, men er i fin fremgang. Ut ifra det vi har funnet er det ingen mistanke om nevrologisk sykdom eller syndrom. Dette dreier seg nok om en utviklings "forstyrrelse", som har med modning å gjøre. Jeg vil derfor regne med at han vil fortsette å vokse dette av seg, selv om man

ofte kan se at en del kan fortsette med noe finmotoriske utfordringer i voksen alder, uten at det nødvendigvis betyr så mye i det daglige.

Videre at dersom han hadde problemer med skriving, var PPT rette instans for vurdering av PC og mer tid. Han ble avsluttet ved klinikken.

I legeerklæring ved arbeidsuførhet (Nav) 23.4.17 skrev legen at forsikrede hadde fått diagnosen barneautisme fra BUP, at han hadde utfordringer med kommunikasjon, sosialt samspill, angst og tvangsproblematikk. Legen vurderte at det ikke var noe alternativ til 100 % uføretrygd, og at dette var varig. Nav innvilget 10.7.17 uføretrygd med 100 % fra 1.4.17, med uføretidspunkt desember 2013.

Forsikrede fremmet krav om uføreerstatninger 27.7.17, der uføreårsak var oppgitt å være autisme og angstlidelse. Fullmakt til dokumentinnsyn var datert samme dag.

Selskapet ba 28.7.17 om dokumenter fra Nav, og mottok disse 17.8.17, og ba 2.11.17 om opplysninger fra forsikredes fastlege. Selskapet mottok legeerklæring fra fastlege 13.12.17. På spørsmål om når symptomer oppsto, skrev legen "2003", ellers nokså uleselig.

I brev 14.12.17 opplyste selskapet at det tok forbehold for erstatningsansvar og viste til forsikringsavtaleloven § 13-13, og det ba om utvidet fullmakt. Foreldrene ga slik fullmakt 27.1.18, og selskapet ba 1.2.18 om journal fra fastlege og sykehusets barneavdeling. Sykehus oversendte delopplysninger 15.2.18, men opplyste 19.2.18 om at det måtte ha ny fullmakt. Selskapet ba 28.2.18 om journal fra sykehusets barnehabilitering, og mottok journal fra fastlege 16.3.18, og fra barnehabiliteringen 23.3.18. Samtale med foreldrene ble avholdt 18.04.18. Selskapet avslo kravet 28.5.18 idet det ble lagt til grunn at foreldrene med sviks hensikt, hadde gitt uriktige helseopplysninger ved tegning.

Etter klage 19.10.18 ble avslaget og oppsigelsen fastholdt 15.11.18. Forsikrede klaget avgjørelsen til Finansklagenemnda 10.12.18. Sekretariatet ba 31.1.19 selskapet om å hente inn journaler fra PPT, uten at det ble innhentet. Sekretariatet vurderte saken 11.2.19, og forsikrede fikk medhold i kravet.

Selskapet tok deretter saken tilbake til behandling, og innhentet informasjonen fra PPT. Selskapet opprettholdt avslaget 15.4.19, og forsikrede klaget saken til Finansklagenemnda 24.4.19.

Forsikrede har i det vesentlig anført at rapporter viser at forsikrede hadde en positiv utvikling. Utredning ved PPT skyldtes ønske om utsatt skolestart, men foreldrene var ikke bekymret for sønnen. Han ble heller ikke fulgt videre opp ved sykehuset etter 14.3.07, der han ble vurdert å ha en fin utvikling. Det var ikke mistanke om syndrom eller lignende. Uansett var forsikrede ikke lenger under utredning/undersøkelser etter dette. Det strenge beviskravet for svik er under enhver omstendighet ikke oppfylt.

Selskapet har i det vesentlig anført at dokumentene fra PPT viser at foreldrene ga uriktige helseopplysninger ved tegning, og at dette ble gjort med sviks hensikt.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder om forsikringstakerne ga uriktige helseopplysninger ved tegning, og om bevisene for svik er oppfylt.

Det følger av forsikringsavtaleloven (fal.) § 13-1a at selskapet ved tegning av forsikring kan be om opplysninger som har betydning for vurdering av risikoen, og at forsikringssøkeren skal gi riktige og fullstendige svar på disse spørsmålene. Det følger videre av fal. § 13-2 første ledd at selskapet er uten ansvar dersom forsikrede svikaktig har forsømt opplysningsplikten. Selskapet kan videre si opp avtalen i slike tilfeller jf. fal. § 13-3.

Opplysningsplikten går for det første ut på at det skal gis riktige og fullstendige svar på de konkrete spørsmålene selskapet stiller. For det annet skal forsikrede på selskapets oppfordring gi opplysninger om særlige forhold som han må forstå er av vesentlig betydning for selskapets vurdering av risikoen, selv om dette ikke er direkte omfattet av spørsmålene som er stilt i helseerklæringen. Svarene på spørsmål stilt i helseerklæringen danner grunnlaget for selskapets risikovurdering. Dette formålet står sentralt ved tolkingen av de enkelte spørsmål, i vurderingen av om opplysningsplikten objektivt sett er forsømt og ved vurdering av eventuell subjektiv skyld, jf. 2016-433.

Selskapet har bevisbyrden ved påstand om svikaktig brudd på opplysningsplikten ved tegning. Det følger av Rt. 2000 s. 59, jf. fal. § 13-2 første ledd, at det foreligger ansvarsfrihet for selskapet når en forsikringstaker objektivt har gitt uriktige opplysninger eller mangelfulle svar og det med tilstrekkelig sannsynlighetsovervekt kan legges til grunn at opplysningene ble gitt i den hensikt å få en avtale eller bedre avtale. Det er ikke tilstrekkelig at forsikringstaker har undervurdert selskapets behov for opplysninger. I Rt. 2000 s. 59 på s. 66 er det presisert at "for begge disse vilkårene (må det) foreligge klar eller sterk sannsynlighetsovervekt for at uriktige opplysninger er gitt bevisst og i vinnings hensikt".

Finansklagenemnda Persons flertall, leder, Bjønnes, Farestedt og Giertsen, bemerk:

Etter flertallets syn er det ikke tvil om at forsikrede har gitt uriktige og mangelfulle svar på spørsmålene i helseerklæringen. På bakgrunn av opplysningene fra PPT finner nemnda at forsikrede lå betydelig etter i utvikling, og at han i tillegg til utsatt skolestart hadde behov for tilpasninger på skolen. Når dokumentene fra før tegning sees i sammenheng med PPTs brev til skolen 4.4.05, er ikke flertallet i tvil om at dette også var situasjonen da foreldrene avga helseopplysninger 6.6.04. Det var da objektivt uriktig å ikke opplyse om dette under spørsmål 1 om barnet hadde "... noen sykdommer, plager eller funksjonssvikt (fysisk/psykisk). Forsikrede var videre under et vurderingsforløp under PPT, og etter flertallets syn var det objektivt uriktig å ikke opplyse om dette under spørsmål 2, om utredning for noen helseproblem. Uansett må dette anses omfattet av spørsmål 4 om andre opplysninger om barnets helsetilstand, dersom dette ikke var opplyst under andre spørsmål. Dette må også sees i sammenheng med at det var uriktig å ikke opplyse om at det var avtalt kontroll ved sykehuset ett år etter konsultasjonen 13.4.04.

Forsikredes forsinkede utvikling samt utfordringer og tiltak satt i verk i tilknytning til dette fremstår som omfattende. Dette endres ikke av at forsikrede hadde en positiv utvikling, og at han ble ansett som fysisk frisk av legene på sykehuset. Flertallet kan ikke se andre rimelige forklaringer på de uriktige svarene enn at foreldrene var redd for at de ellers ikke ville få tegnet forsikringen.

Den strenge bevisbyrden for svik er da oppfylt. Selskapet har opplyst at det ikke ville akseptert forsikringen dersom korrekte opplysninger ble gitt, og flertallet legger dette til grunn. I medhold av forsikringsavtaleloven § 13-2 første ledd kan selskapet avslå kravet. Etter § 13-3 kan selskapet si opp dekningen.

Mindretallet, Kvålen, bemerk:

Etter mindretallets oppfatning kan handlemåten ikke klassifiseres som svikaktig, selv om det er besvart feil på spørsmålene 1 og 2. Det vises her til selskapets generelle spørsmålsformulering og manglende spørsmålsstilling om for eksempel "mistanke om forsinket utvikling" eller "oppfølging av PPT". Andre selskaper har i andre saker konkretisert slike type spørsmål, se for eksempel Finkn-2012-228, Finkn-2019-89, Finkn-2015-107. Mindretallet kan ikke da se at forsikringstaker måtte forstå at disse forholdene var av vesentlig betydning for selskapets vurdering av risikoen etter fal.

§ 13-1a, tredje setning og følgelig ikke at det kan rubriseres som at denne situasjonen "i kvalifisert grad fremtrer som uredelig overfor selskapet" jf. Rt. 2000 s. 59.

Avgjørelsen ble avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Gro Farestedt (selskapsrepresentant), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Ingrid Sande Kvålen (forbrukerrepresentant).